

Josip Horvat (Horvath), 15. 1. 1896, Čepin – 6. 10. 1968, Zagreb. Književnik, novinar, povjesničar, kazališni i književni kritičar, prevodilac, urednik. Jedan od najistaknutijih hrvatskih intelektualaca liberalne,

prozapadne orijentacije. Od 1912. godine suradnik *Obzora*, od 1. 12. 1914. zaposlen u uredništvu, u razdoblju svibanj 1915 – rujan 1918. na ratištu i u ruskom zarobljeništvu, od siječnja 1919. opet u *Obzoru*. U proljeće 1919. kratko vrijeme uređuje dnevnik *Novo vrijeme*. Od 25. 3. 1926. do 13. 4. 1941. urednik *Jutarnjega lista*. Autor niza glasovitih knjiga (*Politička povijest Hrvatske*, 1-2, 1936-1938, *Kultura Hrvata kroz 1000 godina*, 1-2, 1939-1942, *Povijest novinstva Hrvatske*, 1962, *Ljudevit Gaj*, 1975, i dr.). Vrhunci njegova rada su knjige *Hrvatski panoptikum*, 1965, i memoarski *Zapisci iz nepovrata*, 1983. Također autor endehaškog *Ratnog dnevnika* (objavljenog pod naslovom *Preživjeti u Zagrebu; Dnevnik 1943-1945*). Na stranicama *Obzora* i *Jutarnjega lista* objavio bezbroj danas zaboravljenih tekstova koji čekaju da ih se prikupi i tiska u knjigama (uspon nacizma u Njemačkoj, evropski politički portreti i komentari, kazališne kritike, kulturna publicistika na svjetske i domaće teme, putopisno-dnevnički zapisi, književne kritike).

Pobuna omladine 1911-1914 posljednja je knjiga koju je Josip Horvat napisao, neposredno prije smrti godine 1968. U knjizi Horvat donosi biografske portrete četiri hrvatska politička atentatora, pripadnika *nacionalističke omladine*: Luke Jukića, Stjepana Planinškaka, Stjepana Dojčića i Jakoba Schöffera. Portreti ujedno ocrtavaju razdoblje uoči Prvoga svjetskog rata, predočuju atmosferu iz koje je Hrvatska krenula u svoju dvadesetostoljetnu jugoslavensku avanturu.

Nedavno otkrivena Horvatova pisma prijatelju Živku Vekariću pokazuju da je rad na ovoj knjizi bio potkraj života velika Horvatova opsesija. Knjiga je nastajala u isto vrijeme kada je Krleža pisao svoje *Zastave*, svjedočanstvo o generaciji i roman *pobunjene omladine*.

Horvatov tekst popraćen je obiljem priređivačevih priloga i bilješki, te bogatim izborom ilustracija.

ISBN 953-99744-4-5
9 789539 974440

Pobuna omladine 1911-1914
JOSIP HORVAT

Pobuna omladine 1911-1914
JOSIP HORVAT

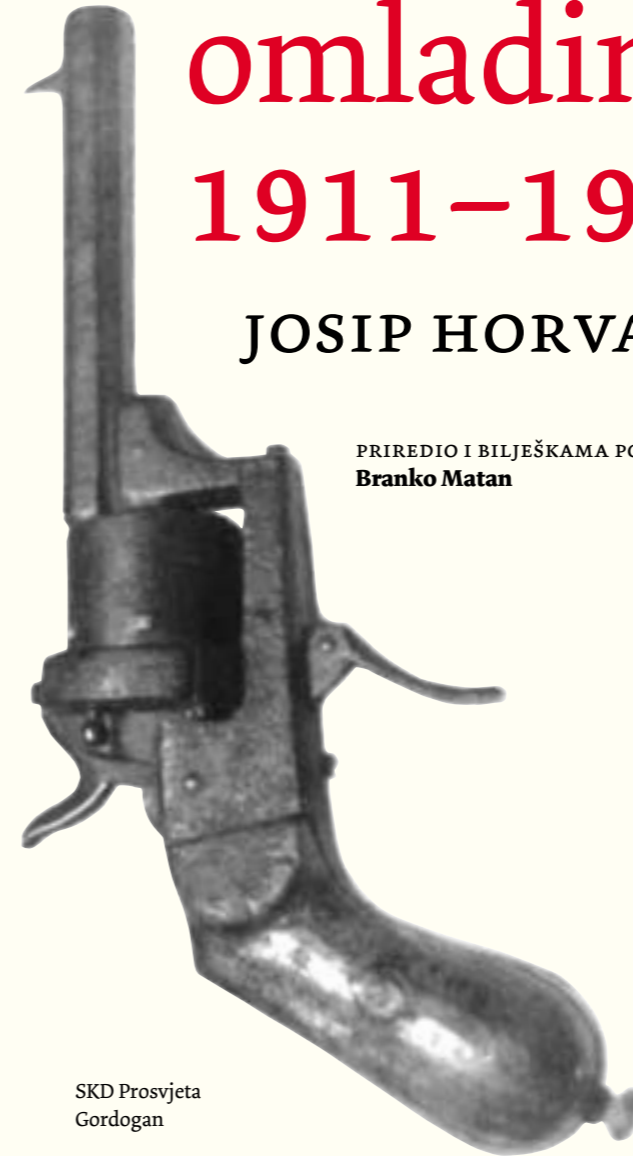
PRIREDIO I BILJEŠKAMA
POPRAATIO **Branko Matan**

SKD Prosvjeta
Gordogan

Pobuna omladine 1911-1914

JOSIP HORVAT

PRIREDIO I BILJEŠKAMA POPRAATIO
Branko Matan

SKD Prosvjeta
Gordogan

Josip Horvat o radu na *Pobuni omladine* u pismima Živku Vekariću

...a onda ću zaostati nekoliko dana u Splitu da tamo pokupim ostanke sjećanja na Nacionalističku omladinu. Polako ali sigurno narasao je već materijal, skelet radnje je gotov – treba mu dati samo mišičje i – pokušati uskrisiti duh. Vederemo. Tema je potresna, dramatične epizode i u preživljavanju pojedinca i cjeline. Nakon “Iliraca”, zacijelo najidealnija mlada generacija.

Uz svijet koji je propadao treba pokušat uskrisiti i svijet, koji je onda bio u nastanku. To ti je ta moja “nacionalistička omladina”. Bit će također niz moment-snimaka, skica, portreta balavaca (to smo mi) koji su snivali zanosne snove. Ne ću da pišem nikakvu učenu disertaciju, ni monografiju, ponajmanje pako prošlost navlačiti na klišeje nekih ideologija. Ne bih htio odapeti dok to ne svršim. Od toga doduše ne će biti puno fajde, ali nešto me tjera da to izvršim, ako ni za što drugo da korigiram mudrijane, koji će krivo interpretirati dokumente. Uostalom, sve skupa je cinis et pulvis. Ohrabrio me je na taj moj posljednji pothvat stari Gibbon. Toga pisca treba čitati u poodmaklim godinama, pomaže shvatiti i vlastito vrijeme i prošlost.

...valjam u glavi prvu rečenicu *Terorističke četvorke u Krociji*, dašto s pozadinom pokreta nacionalističke omladine.

Valjda ću još dospjeti da ove godine barem kondenzirano složim epos četvorice ludih terorista iz Krocije.

Knjiga o atentatorima zvat će se *Pobuna omladine*. To nešto kazuje. Uostalom je točno. Konačno prvi su đaćki štrajkovi i pokreti u Evropi počeli kod nas 1911./1912. godine.

Ulomci iz pisama od 7. 6. 1963, 14. 5. 1965, 24. 10. 1966, 19. 4. 1967. i 10. 6. 1968.